МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий морський гуманітарний інститут

Кафедра практичної психології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ
ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ

для бакалаврів денного, скороченого та заочного відділення,
що навчаються за напрямком 053 «Психологія»
Спеціалізація «Практична психологія»

Одеса - 2021

Методичні рекомендації відредаговано та оновлено:

Шевченко Р.П., професор, доктор психологічних наук, завідувач кафедри «Практична психологія» Навчально-наукового морського гуманітарного інституту Одеського національного морського університету;
Бондаревич С.М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри «Практична психологія» Навчально-наукового морського гуманітарного інституту Одеського національного морського університету;
Кокоріна Ю.Є., кандидат психологічних наук, доцент кафедри «Практична психологія» Навчально-наукового морського гуманітарного інституту Одеського національного морського університету;
Котляр Л.І., кандидат психологічних наук, доцент кафедри «Практична психологія» Навчально-наукового морського гуманітарного інституту Одеського національного морського університету;
Діколь-Кобріна О.А., ст.викладач кафедри «Практична психологія» Навчально-наукового морського гуманітарного інституту Одеського національного морського університету;

Методичні рекомендації до написання «Випускної кваліфікаційної роботи» схвалено на засіданні кафедри «Практична психологія» (*Протокол № 2 від «30» серпня 2021 року.)*
Затверджено навчально-методичною комісією Навчально-наукового морського гуманітарного інституту Одеського національного морського університету (*Протокол № 1А від 30.08. 2021р.)*

ОНМУ- 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП……4
РОЗДІЛ І.ВИМОГИ ДО ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ……..5
РОЗДІЛ ІІ.СТРУКТУРА ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ…….....8
РОЗДІЛ ІІІ. ВИМОГИ ДО ОКРЕМИХ СКЛАДОВИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ.11
РОЗДІЛ IV. ВИМОГИ ПРОПОНОВАНІ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ……..……..……19
4.1. Оформлення випускної кваліфікаційної роботи…….**19**
4.2. Оформлення рисунків, таблиць, формул…….**21**
4.3. Вимоги до цитування матеріалу……**23**
4.4. Правила оформлення перерахувань……..……**25**
4.5. Вимоги до посилань……**26**
4.6. Оформлення списку літератури ……...……...**26**
4.7. Оформлення додатків до кваліфікаційної роботи……**27**
РОЗДІЛ V. ЗАХИСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ……...29
5.1. Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту……**29**
5.2. Процедура захисту кваліфікаційної роботи в атестаційній комісії……..…….…….**31**
5.3. Критерії оцінки кваліфікаційних робіт за спеціальністю «Психологія»…….. **34**
РОЗДІЛ VI. РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ……...…..42
ДОДАТКИ……...……...…….43

ВСТУП

Підготовка випускної кваліфікаційної роботи з психології-важлива форма навчальної та наукової діяльності, спрямована на поглиблення і розширення психологічних знань з окремих тем, розвиток навичок застосування наявних знань для вирішення практичних і прикладних задач.

Проведення наукового дослідження цікава, але разом з тим складна робота, яка вимагає вміння знаходити і анализувати наукову літературу, планувати і проводити емпіричне дослідження, обробляти і інтерпретувати зібрані вами дані.

Мета цих методичних рекомендацій - допомогти правильно організувати дослідження та грамотно оформити його результати.

Методичні рекомендації призначені для студентів денної,скороченої та заочної форми навчання за спеціальністю 053 «Психологія

У методичних рекомендаціях представлені структура та основні етапи виконання кваліфікаційної роботи, а також правила її оформлення.

Вимоги до змісту, обсягу та структури випускний кваліфікаційні роботи визначаються вищим навчальним закладом.

У методичних вказівках розглядаються загальні питання виконання випускної кваліфікаційної (бакалаврської) роботи: сформульовані цілі та завдання, вимоги за обсягом, структурою та змісту роботи, дано вказівки щодо організації роботи студента в процесі її підготовки, а також відображено порядок оформлення, організації виконання, рецензування та захисту цієї роботи.

Тим самим методичні вказівки повинні сприяти розумінню завдань, особливостей вибору теми випускної кваліфікаційної роботи та спрощення виконання всіх етапі роботи.

РОЗДІЛ І. ВИМОГИ ДО ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇРОБОТИ

Одним з найбільш важливих етапів підготовки висококваліфікованих психологів є підготовка і написання випускної кваліфікаційної роботи.

Випускна кваліфікаційна робота передбачена Державним стандартом вищої професійної освіти за спеціальністю 053 «Психологія». Випускна кваліфікаційна робота повинна показати ступінь готовності студента вирішувати теоретичні і практичні професійні завдання психолога.

Кваліфікаційна робота повинна виконуватися на основі виробничої практики, базуватися на конкретному (фактичному) матеріалі, сприяти завершенню підготовки психолога по розробці планів, програм, методик і процедур психологічного дослідження, психодіагностики, проведенні тестування, психологічного консультування, впровадження в практику роботи з людьми, активних методів і форм навчання та виховання (соціально-психологічних тренінгів, рольових і ділових ігор).

Виконання кваліфікаційних робіт - це завершальний етап навчання студентів у вузі, та має своєю метою:

- систематизацію, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосуванні цих знань при вирішенні конкретних психологічних завдань;

- розвиток навичок ведення самостійної роботи і оволодінням методикою експериментального дослідження при вирішенні розроблюваних в кваліфікаційній роботі питань.

По завершенню кваліфікаційної роботи здійснюється її захист. За результатом захисту виставляється державна атестаційна оцінка.

Виконання кваліфікаційної роботи та її захист служать перевіркою підготовки фахівця до самостійної практичної діяльності за обраною спеціальністю, його здатності аналізувати результати експериментального дослідження, а також результати надання практичної психологічної допомоги, яка здійснюється у вигляді психологічних консультацій, тренінгів або розробки практичних рекомендацій.

Крім цього кваліфікаційна робота характеризує вміння майбутнього фахівця самостійно шукати і аналізувати інформацію в науковій літературі.

У випускній кваліфікаційній роботі студент повинен показати:

- теоретичні знання з обраної теми і вміння проблемно викладати теоретичний матеріал;

- вміння вивчати й узагальнювати літературні джерела, вирішувати практичні завдання, робити висновки і пропозиції;

- навички проведення статистико-математичного аналізу отриманого емпіричного матеріалу і володіння сучасною обчислювальною технікою.

Відповідно навчальним цілям випускної кваліфікаційної роботи є:

- систематизація та поглиблення теоретичних і практичних знань за обраною темою, їх застосування при вирішенні конкретних практичних завдань;

- придбання навичок самостійної роботи;

- оволодіння методикою дослідження, узагальнення та логічність послідовність викладу матеріалу.

Виконання випускнії кваліфікаційної роботи включає наступні етапи:

- ознайомлення з основними вимогами, які пред'являються докваліфікаційнихробіт;

- вибір та затвердження теми випускної кваліфікаційноїроботи і призначення наукового керівника кваліфікаційного проекту;

- складання плану та узгодження його з науковим керівником кваліфікаційної роботи;

- прийняття рішення про методологічні засадикваліфікаційного дослідження, а також психодіагностичні та інші психологічні методи, які будуть використані в процесі проведення кваліфікаційного дослідження;

- підбір і вивчення літературних джерел та нормативних актів по темі кваліфікаційної роботи;

- збір і аналіз емпіричного матеріалу;

- підготовка кваліфікаційної роботи до захисту (написання та оформлення роботи);

- захист кваліфікаційної роботи.

Однак, перш ніж приступити до виконання кваліфікаційного проекту студент повинен запам’ятати порядок своїх дій, а саме:

1. Ознайомитися з напрямками теоретичних і наукових досліджень кафедри та визначитися з темою кваліфікаційної роботи.

2. Отримати згоду викладача кафедри на наукове керівництво кваліфікаційної роботи або звернутися до завідуючого кафедри для того, щоб науковий керівник був призначений за рішенням завідувача кафедри.

3. Дати письмову заяву до завідувача кафедри з проханням про затвердження теми кваліфікаційної роботи з призначенням наукового керівника (протягом місяця) (Додаток).

4. Отримати завдання на виконання кваліфікаційної роботи після затвердження теми на засіданні кафедри. (Дане завдання пізніше повинено бути додано до кваліфікаційної роботи).

5. Скласти план кваліфікаційної роботи і узгодити його з науковим керівником.

6. Звертатися до наукового керівника за порадою при виникненні труднощів у

виконанні кваліфікаційної роботи.

7. Представляти звіт науковому керівнику про виконання окремих етапів кваліфікаційної роботи.

8. Консультуватися у наукового керівника при аналізі результатів емпіричного дослідження та оформленні кваліфікаційної роботи.

9. Звертатися за допомогою до наукового керівника при підготовці до захисту кваліфікаційної роботи.

10. Виступити на засіданні кафедри з доповіддю щодо основних результатів виконання своєї кваліфікаційної роботи (попередній захист роботи).

11. Дати правильно оформлену кваліфікаційну роботу на кафедру не пізніше встановленого терміну.

Кваліфікаційна робота є науковою працею**,** томудо виконання та оформлення кваліфікаційної роботи з психології, як і до інших видів науково-дослідних робіт, пред'являються певні вимоги.

Нормативні посилання на наступні правові та нормативні документи:

1. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту», редакція від 01.01.2018 р.

2. ГОСТ 7.9-2009 СИБИД. Реферат и аннотация. Общие требования.

3. ГОСТ 19.101-77 ЕСПД. Виды программ и программных документов.

4. ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

5. ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила».

6. ДСТУ 1.5:2003 "Правила побудови, викладання, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів".

7. ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

8. ДСТУ 6095:2009 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікації» (ГОСТ 7.88-2003, MOD).

9. ДСТУ 7093:2009 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами».

10. ГОСТ 2.105-95 "ЕСКД. Общие требования к текстовым документам".

11. ГОСТ 2.106-96 "ЕСКД. Текстовые документы".

Оформлення випускної кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам, що висуваються до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення».

РОЗДІЛ ІІ. СТРУКТУРА ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота має стандартну структуру, вона складається з наступних частин:

- титульний аркуш (1 арк.);
- завдання на випускну кваліфікаційнуроботу/проект (2 арк.);
- основний надпис (рамка) для пояснювальної записки (1 арк.);
- зміст (1 арк.);
- перелік умовних скорочень (1 арк.), (за необхідністю));
- вступ (2-3 арк.)
- основна частина: Теоретичний розділ, Методичний розділ (за необхідністю), Емпіричний розділ з висновками (45-60 арк.).
- загальні висновки (2-3 арк.);
- список використаної літератури (45-50 джерел);
- додатки (за необхідністю)

Бланк та зразок титульного аркуша пояснювальної записки випускної кваліфікаційної роботи оформлення наводяться у Додатку 1.

Завдання на виконання випускної кваліфікаційної роботи, що видається слухачу його науковим керівником, містить інформацію про назву роботи, автора, наукового керівника і місце її виконання.

Бланк та зразок оформлення завдання навиконання випускної кваліфікаційної роботи наводиться у Додатку 2.

Шаблон і зразок оформлення основного надпису для текстових документів (перший лист пояснювальноїзаписки) випускної кваліфікаційної роботи наводиться у Додатку 3.

У **ЗМІСТІ** вказуються назви всіх розділів і підрозділів кваліфікаційноїроботи і номера сторінок, з яких вони починаються. Зміст випускної кваліфікаційної роботи являє собою складений в певному порядку перелік розділів і розгорнутий перелік питань, які повинні бути висвітлені у роботі.

Зміст кваліфікаційної роботи студент складає самостійно, з урахуванням задуму дослідження.

При всьому різноманітті індивідуальних підходів до змісту кваліфікаційних робіт традиційним є наступний змістквалiфікаційної роботи:

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичний розділ (З ПОВНИМ НАЙМЕНУВАННЯМ).

Висновки до 1 розділу

РОЗДІЛ 2. Методичний розділ (З ПОВНИМ НАЙМЕНУВАННЯМ) (якщо передбачено роботою**).**

Висновки до 2 розділу

РОЗДІЛ 3 (або 2). Емпіричний розділ (З ПОВНИМ НАЙМЕНУВАННЯМ).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ (якщо є)

Згідно традиційній структури випускної кваліфікаційної роботи, в кожному розділі має бути, як правило, по 2-3 підрозділи (розглянутих питання).

Зміст кваліфікаційної роботи узгоджується з науковим керівником випускної кваліфікаційної роботи.

В процесі роботи зміст кваліфікаційної роботи може уточнюватися. Можуть розширюватися окремі розділи і підрозділи, вводитись нові підрозділи за рахунок зібраного матеріалу, який представляє інтерес. Інші підрозділи, навпаки, можуть скорочуватися або опускатися.

У **ВСТУПІ** відображується проблема дослідження, його актуальність, вказується об'єкт і предмет вивчення, формулюється мета та завдання (2-3 завдання), що підлягають вирішенню для розкриття теми; вказуються об’єкт і предмет дослідження, використовані методи аналізу та літературні джерела.

Відповідно до мети і завдань дослідження, обгрунтовуються теоретичні та емпіричні методи дослідження. Описуються організаційні етапи та база проведення дослідження – вказується місце проведення дослідження та кратко описується його вибірка.

Обсяг вступу включає 2-3 сторінки.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з теоретичного (45-50% загального обсягу роботи) та практичного розділів (45-50 %загального обсягу роботи).

У теоретичному розділі викладаються історія і теорія досліджуваної проблеми, дається критичний аналіз літератури.

У практичному розділі міститься звіт про самостійно проведене емпіричне дослідження: в структурованому вигляді описуються методи та результати дослідження, дається їх аналіз і узагальнення, робляться висновки за розділом, які відповідають пунктам розділів.

В основній частині мають бути представлені схеми, діаграми, таблиці.

У висновках логічно та послідовно обгрунтовуються на основі результатів проведеного теоретичного та практичного дослідження, висновки та пропозиції, до яких прийшов студент.

Загальгі висновки повинні бути короткими і чіткими, повинні містити оцінку відповідності результатів поставленим завданням, оцінку просування у вирішенні проблеми.

У додатках слід представити допоміжний матеріал, який при включенні в основну частину роботи захаращує текст.

У додатку наводяться допоміжні матеріали (повні описи і бланки методик, результати первинної обробки даних емпіричного дослідження, окремі таблиці, малюнки та ін.).

Якщо додатків більше ніж десять, їх слід об'єднати за видами: проміжні математичні розрахунки, результати випробувань та ін.

Графічний (ілюстративний) матеріал

Графічний матеріал є обов'язковою частиною кваліфікаційної роботи.

Він має бути органічно пов'язаний зі змістом роботи і в наочній формі ілюструвати основні положення аналізу та дослідження роботи студента.

Необхідна кількість, склад чи зміст графічного матеріалу в кожному конкретному випадку визначається керівником кваліфікаційної роботи.

Графічний матеріал, який виноситься на захист кваліфікаційної роботи, повинен бути виконаний на 3-5 аркушах ватману стандартного формату або у вигляді презентацій.

Апробація результатів дослідження (за бажанням):

1. Участь у студентсько-викладацькій науково-технічній конференції ОНМУ.

2. Участь у студентсько-викладацькій науковій конференції кафедри Практичної психології ОНМУ «Актуальні питання психології у сучасному інноваційному просторі».

3. Участь у інших студентсько-викладацьких наукових конференціях.

4. Публікація наукових статей, за матеріалами власного дослідження.

5. Зв’язок теми кваліфікаційної роботи з ОПП спеціальності та з науковими розробками кафедри Практичної психології.

РОЗДІЛ ІІІ. ВИМОГИ ДО ОКРЕМИХ СКЛАДОВИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Щоб ефективно впоратися з кваліфікаційною роботою, необхідно чітко уявляти послідовність її виконання. Основними етапами роботи є:

- визначення теми дослідження;
- складання первинного плану роботи;
- підбір, вивчення і систематизація наукової літератури з теми дослідження;
- остаточне уточнення програми дослідження;
- вибір необхідних методів і методик;
- проведення емпіричного дослідження, обробка даних і аналіз його результатів;
- написання роботи: грамотний виклад стану досліджуваного питання і проведеного емпіричного дослідження;
- оформлення роботи відповідно до наявних вимог.

Тема кваліфікаційної роботи вибирається студентом самостійно, виходячи з його науково-практичних інтересів в рамках обраної спеціалізації. При цьому тематика випускної кваліфікаційної роботи повинна відповідати спеціалізації студента, бути актуальною, відповідати стану і перспективам сучасного розвитку науки і сприяти вирішенню конкретного завдання.

Теми випускних кваліфікаційних робіт визначаються кафедрою, по якій студент виконує кваліфікаційний проект. Студенту надається право вибору теми випускної кваліфікаційної роботи, виходячи з наукових досліджень, проведених викладачами кафедри.

Як виняток, студент може запропонувати самостійно тему свого дослідження, яка не збігається з тематикою кваліфікаційних робіт кафедри. У цьому випадку він зобов’язаний на засіданні кафедри обгрунтувати її доцільність і відповідність обраної спеціалізації.

Причому, в будь-якому випадку тема кваліфікаційноїроботи студента випускного курсу повинна бути затверджена на засіданні кафедри, як правило, не пізніше ніж за 6 місяців до захисту кваліфікаційної роботи.

При цьому перелік тем кваліфікаційних робіт (напрямок кваліфікаційних досліджень) щорічно надається студентам випускного курсу за місяць до затвердження теми кваліфікаційного проекту на засіданні кафедри. У студента є один місяць для вибору теми кваліфікаційної роботи (якщо він цього не зробив в процесі навчання на попередніх курсах).

За однією темою можуть виконувати кваліфікаційнуроботу декілька студентів, проте при цьому об’єкти їх вивчення або коло досліджуваних питань повинні бути різні.

Ці відмінності повинні відображені в плані кваліфікаційної роботи, який затверджується науковим керівником.

Вибираючи тему кваліфікаційної роботи, слід пам'ятати про те, що автор прагне внести щось нове в розробку даної теми або проблеми, розширити, поглибити або уточнити вже відомі факти або знайти нові особливості, закономірності, по-новому використовувати методику.

Після затвердження теми кваліфікаційноїроботи на засіданні студенту видається завдання на кваліфікаційну роботу, складене науковим керівником і затверджене завідувачем кафедрою, з зазначенням терміну закінчення роботи.

Тема кваліфікаційної роботи та керівник закріплюється за студентом за його особистою письмовою заявою. Закріплення тем за поданням кафедри оформляється наказом ректора вузу (або за його дорученням директором інституту).

Також, наказом ректора (або за його дорученням директором інституту) за поданням кафедри студенту закріплюється керівник роботи з числа професорів, доцентів, старших викладачів кафедри.

Керівник кваліфікаційноїроботи зобов'язаний:

- дати необхідну спрямованість написанню роботи;

- допомогти здобувачуу роз'ясненні окремих складних питань на різних етапах виконання роботи;

- стимулювати самостійну творчу роботу випускника.

На підготовчому етапі науковий керівник: надає практичну допомогу студенту при виборі теми випускної кваліфікаційної роботи та розробленні плану її виконання; надає кваліфіковану консультацію з підбору літературних джерел і методичних матеріалів, необхідних для виконання роботи; дає студенту завдання ТА визначає календарний графік роботи студента; встановлює терміни подання робочих матеріалів; визначає графік консультацій.

На наступних етапах виконання роботинауковий керівник: здійснює систематичний контроль за ходом виконання студентомвипускником роботи, відповідно до розробленого плану; виступає експертом, вказує на недоліки аргументації емпіричного дослідження, стилю викладу матеріалів тощо, радить, як їх краще усунути; здійснює систематичні, передбачені розкладом, бесіди та консультації зі змісту та організації роботи; надає допомогу у виборі методик дослідження та особливостях роботи з ними; оцінює зміст виконаної роботи як частинами, так і в цілому, дає згоду на подання роботи на захист (зразок відгуку керівника подається у додатках).

Важливо знати, що студенту слід періодично (за домовленістю) інформувати

наукового керівника про хід підготовки роботи, обов'язково доводити до відома про можливі відхилення від затвердженого графіка виконання роботи. Науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором випускної кваліфікаційної роботи і тому не повинен поправляти всі наявні в роботі теоретичні, методологічні, стилістичні та інші помилки. Рекомендації та зауваження наукового керівника студент повинен сприймати творчо. Він може враховувати їх або відхиляти на свій розсуд, оскільки відповідальність за теоретично і методологічно правильну розробку та висвітлення теми, якість змісту та оформлення випускної кваліфікаційної роботи повністю лежить на ньому, а не на наукового керівнику. Якщо студент потребує консультанта з окремих спеціальних питань, то завідувач кафедри може його призначити додатково.

Завдання разом з кваліфікаційною роботою надається в Державну атестаційну комісію (зразок завдання наведено в додатку).

Після складання плану кваліфікаційної роботи, перш ніж приступити до його реалізації, слід остаточно сформулювати задум та уточнити зміст роботи:

1. **Тема**

- чи відображає тема задум роботи;

- наскільки структура роботи відповідає темі;

- наскільки обрані для дослідження методи дозволять розкрити обрану тему дослідження;

- наскільки реально задумане дослідження в рамках кваліфікаційного проекту.

2. Обґрунтування актуальності теми, в тому числі визначення об’єкта, предмета, цілей, завдань та ін.

3. Об’єкт дослідження- це фрагмент, частина реальності, на яку спрямований науковий пошук.

В об’єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути спрямована основна увага дипломника, оскільки предмет дослідження насамперед і визначає тему випускної кваліфікаційної роботи.

Визначаючи об’єкт, автор відповідає на питання: що досліджується? У психологічних дослідженнях об'єктом можуть виступати:

- Носії психіки (індивід або група).

- Психічні явища (процеси, властивості, стану); визначення форми поведінки, діяльності людини.

4. **Предмет дослідження** більш вузьке поняття. Це сторона або аспект, який безпосередньо вивчається, «висвічується» в об’єкті. Визначаючи предмет, дайте відповідь: що саме вивчається в об’єкті? Які психічні явища будуть вивчатися у процесі дослідження;

чи відповідають методи дослідження тому, що досліджується. Предмет дослідження зазвичай співзвучний темі.

НАПРИКЛАД:

-Якщо об’єктом дослідження є психічні процеси, то предметом можуть стати їх структура, взаємозв’язки, закономірності перебігу.

-Якщо об’єктом будуть психічні стани, то предметом - їх прояви, причини, механізми виникнення, наслідки.

-Якщо об’єктом дослідження виявляються психічні властивості, то його предметом можуть бути фактори і механізми розвитку, індивідуальні особливості та ін.

5. **Мета дослідження** – це усвідомлений образ бажаного результату, на досягнення якого спрямоване дослідження, що отримується в результаті дослідження?

НАРИКЛАД, виявлення взаємозв'язку психічних явищ, вікової динаміки, опис нового феномена, узагальнення, нова класифікація, типологія, методика та ін.

Мета роботи зазвичай полягає в тому, щоб: «Вивчити ...», «Виявити ...», «Сформувати ...», «Обгрунтувати ...», «Перевірити ...», «Визначити ...».

6. Для того, щоб досягти мети, у кваліфікаційній роботі формулюється не більше ніж 2-х – 3-х **завдань дослідження**.

Визначаючи завдання дослідження, потрібно не стільки описувати свої дії (аналіз літератури, збір емпіричних даних, їх обговорення та ін.), скільки розкривати, для чого здійснюється кожне з цих дій і як це сприяє досягненню спільної мети дослідження.

Виконання огляду теоретичних джерел за темою дослідження, в якому представлені:

а) історія досліджуваної проблеми (ідеї, питання);

б) загальнопсихологічні та інші наукові положення, які характеризують об'єкт дослідження;

в) методичні положення;

г) підготувати висновки на основі аналізу літератури за темою дослідження.

При вивченні публікацій за темою необхідно користуватися, перш за все, науковими бібліотеками: центральними, університетськими, спеціалізованими. Інформацію з психологічної літературі можна також знайти і в літературі суміжних галузей знання, наприклад, філософії, педагогіки, соціології.

Роботу над **літературними джерелами** слід починати з вивчення підручників, навчальних посібників, а також монографій. Потім вивчаються статті в журналах. Поряд із зазначеними літературними джерелами можуть бути використані збірники наукових праць, збірники наукових статей і матеріали наукових конференцій. Крім того, при пошуку літератури можна використовувати Інтернет-джерела.

Вивчення літератури з обраної теми має своїм завданням простежити характер постановки і рішення проблеми різними авторами, ознайомитися з аргументацією їх висновків і узагальнень, з тим, щоб на основі аналізу, систематизування, осмислення отриманого матеріалу з'ясувати сучасний стан питання.

На основі проведеного аналізу літератури слід визначити спосіб розв'язання обраної проблеми свого дослідження, а також уточнити відповідність обраних методів емпиричного дослідження проблеми, що вивчається.

Випускна кваліфікаційна робота містить 2-3 розділи, кожен з яких в свою чергу ділиться на 2-3 підрозділи.

Викладаючи основний зміст, потрібно пам’ятати, що кваліфікаційна робота повинна бути написана грамотно, в науковому стилі, професійною науковою мовою. Бажано, щоб текст легко читався і розумівся.

Оскільки в сучасній науковій літературі особиста манера викладу поступилася місцем безособової, в роботі краще не вживати особисті займенника «я» та «ми». Наприклад, замість фрази: «Ми припускаємо ...», можна сказати: «Передбачається, що ...» та ін.

Написання **теоретичного розділу** передбачає огляд літератури з обраної теми, виклад сучасного стану питання, його короткої історії, формулювання висновків і їх аргументацію.

В огляді дають аналіз і порівняльну оцінку різних підходів до вирішення поставленої проблеми різними авторами. На основі вивчення робіт вітчизняних і зарубіжних авторів розкривається сутність досліджуваної проблеми, розглядаються різні підходи до її вирішення, дається їх оцінка, обґрунтовуються і викладаються власні позиції студента.

Цей розділ служить теоретичним обгрунтуванням майбутніх розробок.

Обов’язковим для випускної кваліфікаційної роботи є логічний зв’язок між розділами та послідовний розвиток основної теми протягом всієї роботи.

Таким чином, огляд повинен носити не хронологічний, а проблемний характер.

Висловлювати свою думку, оцінку, позицію без вживання особових займенників. Робити це за допомогою вживання словосполучень типу «необхідно зауважити», «слід підкреслити», «представляє інтерес» та ін.

Структура тексту може бути наступною:

1. Феноменологічний опис предмета вивчення: область проявів, їх частота, тимчасові параметри або ознаки інтенсивності та інші якісні характеристики.

2. Місце досліджуваного явища серед інших, тобто його взаємозв'язку і

взаємовпливу, а також фактори, які його зумовлюють.

3. Сутність, природа явища.

Наявні в літературі визначення даного явища, різноманітність в його розумінні.

4. Закономірності, яким підкоряється явище.

5. Прикладне використання явища (властивості або функції).

Виявлені в ході такого аналізу маловивчені питання, суперечливість теоретичних уявлень різних авторів, протиріччя в наявних емпіричних даних і т.п. створюють передумови для формулювання наукової проблеми і для обґрунтування цілей власного емпіричного дослідження.

Наступний розділ **присвячений опису та аналізу результатів власних досліджень.**

У програмі емпіричного дослідження уточнюються мета і завдання**.**

Програма включає обґрунтування методик, а також характеристику бази дослідження (місце та умови проведення дослідження, контингент і число піддослідних, їх соціальні та психологічні характеристики, наявність експериментальної і контрольної груп та ін).

Детально описуються етапи та процедури дослідження. Згадуються всі обставини, які могли б імовірно вплинути на отримані дані. Це необхідно для того, щоб, спираючись на викладений опис, будь-який бажаючий зміг би в точності повторити дослідження і прийти до тих самих результатів. Вказуються способи обробки первинних даних

Повні копії протоколів дослідження не потрібні, але вихідні дані певним чином повинні бути представлені в роботі.

Якщо таблиці надмірно громіздкі, то допускається їх приведення у додатку. У додаток також можна помістити і кілька найбільш цікавих чи типових протоколів або їх копії, витяги з протоколів, малюнки випробовуваних та ін.

Емпіричне дослідження є необхідною умовою створення повноцінних кваліфікаційних робіт з психології.

Планування емпіричного дослідження передбачає:

1. Чітке формулювання емпіричних завдань.

2. Підбір методів і методик дослідження.

Для збору первинних даних можуть використовуватися такі методи, як спостереження, опитування, тестування, аналіз документів та ін. Необхідно пам'ятати, що кожен з них має певні переваги і недоліки.

Обґрунтований вибір методів спирається, перш за все, на розумінні специфіки об'єкта, предмета і мети дослідження, а конкретні прийоми і техніки (в психології їх часто називають «методиками») визначаються поставленими завданнями і умовами проведення

дослідження.

При підборі психодіагностичних методик слід звернути увагу на їх валідність і надійність. Посилання на джерело і автора методики є обов'язковою.

Підбираючи методи, зверніть увагу на рівень необхідних для їх проведення комунікативних, організаційних і інтерпретаційних умінь.

При необхідності студент повинен бути готовий надати до Державної атестаційної комісії протоколи та реєстраційні листи з первинними матеріалами обстеження.

3. Збір емпіричного матеріалу.

Практичний розділ являє собою звіт про виконану роботу зі збору та аналізу емпіричних даних.

Зібрані емпіричні факти повинні бути проаналізовані з точки зору загальної мети кваліфікаційної роботи з використанням методів кількісного та якісного аналізу результатів.

4. Якісна і кількісна обробка даних.

Рекомендується не обмежуватися використанням таких показників, як середнє арифметичне і відсотки.

5. Обговорення та інтерпретація отриманих результатів. Скласти статистичні таблиці, схеми, ілюстрації та ін.

Обговорення отриманих результатів починається з їх опису, який повинен бути гранично строгим, тобто містити в собі тільки факти з їх якісними або кількісними характеристиками. Найбільш зручний вид їх подання - таблиці.

Крім табличної форми подання кількісних даних можна використовувати також діаграми, графіки для показу характера функціональної залежності між змінними.

Далі необхідно провести аналіз та інтерпретувати отримані дані. Під час обговорення результатів, слід розкрити значення отриманих фактів з точки зору теорії.

У цьому розділі наводяться роздуми автора (що включають наукові поняття і категорії) про те, що могли б означати отримані дані для вирішення поставленої проблеми, а також зіставляються виявлені закономірності з представленими в літературі даними і підходами.

При викладі результатів дослідження спочатку представляйте кількісний аналіз (таблиці, малюнки та їх опис), а потім - якісний аналіз отриманих даних.

Великі тексти опитувальників і тестів, великі, складні таблиці та таблиці, що містять проміжні дані обчислень, зразки методичного інструментарію (опитувальні листи, дослідні протоколи), ілюстративні матеріали і т.п. помістіть у «ДОДАТКИ».

6. Формулювання висновків.

Здійснити компоновку наявних текстів у відповідний розділ кваліфікаційної роботи

Висновки підводять підсумок емпіричного дослідження, показуючи, наскільки автор здатний узагальнити отримані результати, обґрунтувати свої узагальнення з позицій обраної теоретичної концепції, зв'язати їх з уже наявними аналогічними результатами інших дослідників.

Висновки повинні відповідати поставленим меті та завданням. У разі прикладного характеру дослідження висновки доповнюються практичними рекомендаціями, вони повинні бути адресними (тобто призначатися конкретним фахівцям в тій чи іншій сфері суспільної практики).

При великому обсязі практичні рекомендації слід поміщати в окремий підрозділ або в «ДОДАТКИ».

Загальний висновок - це завершальний розділ тексту кваліфікаційної роботи, де виділяється щось істотне, що досягнуто в результаті проведеного дослідження. Висновок містить узагальнення найбільш значущих результатів і висновків, що випливають з теоретичного аналізу літератури та емпіричного дослідження. Важливо, щоб висновки відповідали завданням, поставленим у дослідженні і сформульованим у розділі «ВСТУП».

Оформити кваліфікаційну роботу в цілому: оформити вступ, розділи, скласти список літератури, оформити додатки (таблиці, схеми, анкети, ілюстрації та ін.).

Підготувати виступ на захист, підібрати і оформити ілюстративний матеріал.

РОЗДІЛ IV. ВИМОГИ ПРОПОНОВАНІ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇРОБОТИ

4.1. Оформлення випускної кваліфікаційної роботи

Виклад питань теми в кваліфікаційній роботі має бути послідовним, логічним., не допускається дослівного переписування тексту з літературних джерел, а також довільного скорочення слів. Наведені в тексті цитати слід ретельно звірити і забезпечити їх посторінково посиланнями на джерела.

Формули та довідкові матеріали, якщо вони запозичені, також повинні мати посилання на джерело. **Робота без посилань на джерела використаної інформації не приймається до розгляду.**

Кваліфікаційна робота представляється в сброшюрованному вигляді.

Обсяг роботи: 45 - 60 сторінок друкованого тексту. Додатки не зараховуються в заданий обсяг курсової роботи. Кваліфікаційна робота виконується державною мовою, для іноземних студентів допускається використання іноземної мови.

Оформляти кваліфікаційну роботу необхідно відповідно **до вимог відповідних стандартів**.

Авторський текстовий матеріал повинен бути комп'ютерним. Текст друкується на одній стороні паперу формату А 4. Щільність, контрастність і чіткість зображення по всьому тексту роботи повинні бути рівномірними. Колір шрифту - чорний.

Текст кваліфікаційноїроботи повинен бути надрукованим на одній стороні стандартного аркуша. Сторінки потрібно пронумерувати і залишити на них з лівого боку поля в 25 мм, зверху 20 мм, знизу 20 мм, справа 15 мм. Абзац – 1,25 мм. Нумерація сторінок – наскрізна, правий верхній кут.

Для нумерації сторінок, розділів підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул необхідно використовувати арабські цифри.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи(зміст, вступ, розділи, висновки, список використаної літератури, додатки) слід починати з нової сторінки.

Окремі структурні елементи кваліфікаційної роботи, такі як "Зміст", "Вступ", "Висновки", "Список використаної літератури", не нумеруються. Їхні назви, будучи заголовками структурних частин , друкуються великими літерами симетрично до тексту, наприклад:

ЗМІСТ

На відміну від них, розділи і підрозділи, пункти та підпункти повинні мати номери та відповідні назви до заголовків. У заголовках не допускаються підкреслювання, переноси слів. Крапка після заголовків структурних частин пояснювальної записки не ставиться.

Нумерований розділ та його назву слід друкувати великими прописними літерами (без крапок в кінці) та розташовувати в тексті посередині верхнього і нижнього рядків (жирний шрифт з вирівнюванням по центру):

РОЗДІЛ І

АНАЛІЗ ППППППППП

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з вирівнюванням по центру. Крапку в кінці підзаголовків також не ставлять. Якщо ж заголовок розділу чи назва підрозділу складається з двох або більше речень, то їх в такому випадку крапкою розділяють.

Заголовки пунктів, підпунктів друкують з абзацного відступу маленькими літерами (крім першої великої) без крапки в кінці. Крапка ставиться в кінці заголовка лише в тому випадку, якщо назва якогось підпункту надрукована в підбір до тексту. Такий заголовок дозволяється виділяти жирним шрифтом або друкувати в розрядку.

При наборі всіх заголовків структурних частин кваліфікаційної роботи, розділів та підрозділів, пунктів та підпунктів основної частини допускається виділяти їх жирним шрифтом без застосування курсиву.

Дотримуватись однакової відстані від тексту до заголовка (підзаголовка) і від заголовка (підзаголовка) до тексту потрібно в кожному розділі.

Після заголовка підрозділу на сторінці повинно бути не менше 3-4 рядків тексту до кінця аркуша. Якщо ці умови не можна виконати за браком місця внизу аркуша, то в такому випадку заголовок переносять на наступну сторінку.

На всі представлені в роботі таблиці, види ілюстративного матеріалу і додатки

посилання обов'язкові.

Рисунки, графіки, креслення, таблиці нумеруються. При цьому використовується наскрізна нумерація. (Наприклад, 1, 2, 3 або 1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 3,1 і т. д.).

Таблиці, рисунки, графіки повинні мати назву та оформлятися відповідно до загальних правил по оформленню звітів абокваліфікаційних робіт. Якщо потрібно, то таблиці можуть мати примітки.

Всі виноски та підрядкові примітки передруковують через один інтервал на тій сторінці, до якої вони належать. Кожен розділ, а також вступ та висновки починаються з нової сторінки.

Відстань між назвою розділа і текстом заголовка і підзаголовка відокремлюються один від одного інтервалом в один рядок; заголовки і текст відокремлюються інтервалом в один рядок.

Крапку у кінці заголовка, наявного посередині рядка, не ставлять. Не рекомендується підкреслювати заголовки. Не допускається переносити частину слова узаголовках.

4.2. Оформлення рисунків, таблиць, формул

Рисунки в кваліфікаційній роботі розміщуються тоді, коли вони можуть надати змісту роботи ясність, конкретність і образність.

Графічне представлення результатів (фотографії, схеми, діаграми та ін.) іменуються рисунками. мета його застосування – забезпечити наочність побудови основної лінії доказів і достовірності виводів (за рахунок вищої інформаційної місткості зображень в порівнянні з представленням даних у вигляді чисел) і доступність даних для незалежного аналізу. Нумеруються послідовно в межах розділу арабськими цифрами. Наприклад, Рис. 2.2 (другий рисунок другого розділу) і супроводжуються підписом безпосередньо після номера.

В кінці підпису (найменування рисунка) ставиться крапка. Рисунки повинні розміщуватися відразу ж після першої згадки про них в контексті кваліфікаційноїроботи. Якщо після згадки про рисунок місце, що залишилося на сторінці не дозволяє його розмістити, то рисунок розміщується на наступній сторінці. Як приклад нижче показано оформлення одного з рисунків в кваліфікаційній роботі.

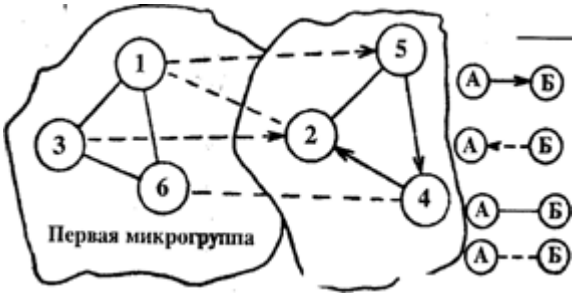

Рис. 1. Соціограмма групи підлітків.

Позначення:

Позитивний вибір (А вибирає Б)

Негативний вибір (Б відкидає А)

Взаємний позитивний зв'язок

Взаємний негативний зв'язок

Якщо в роботі тільки одна ілюстрація, її нумерувати не слід і слово «Рисунок» під неї не пишуть.

Таблиці, формули, рисунки і підпункти нумеруються в середині кожного розділу. Наприклад, 1.1. таблиця 2.3. формула 3.2. і т.д. При цьому слово "таблиця" пишеться без скорочень, а слово "рисунок" скорочується "рис."

Таблиці – ефективний спосіб стислого представлення початкових даних у термінах категорій або в числовій формі, що дають їх первинне узагальнення по відношенню до конкретних завдань дослідження; застосовані до даних, представлених різними типами шкал. Кожна таблиця повинна мати назву.

Таблиці нумеруються послідовно в межах розділу. Над назвою таблиці у правому верхньому куті подається напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Цей номер повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу).

ПРИКЛАД

Таблиця 1.2.

Гендерні відмінності особистістних характеристик за орієнтаційною анкетою Б.Басса

Спрямованість	**мальчики**	**девочки**
на себе	24%	20%
на спілкування	27%	28%
на справу	26%	31%

Якщо таблиця перенесена на другу сторінку, то над другою частиною таблиці вказується "Продовження табл." і зазначається її номер, наприклад: "Продовження табл. 1.2." Назви граф у таблиці починаються з великої літери, підзаголовки – з малої літери, якщо вони складають одне речення із заголовком, або з великої літери, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. При посиланні у тексті на таблиці слово таблиця подається у скороченій формі типу "див. табл. 1.2".

Формула повинна констатувати певний прийом статистичної обробки даних, наприклад, метод множинної регресії. Нумерувати слід найбільш важливі формули, на які є посилання у роботі. Порядкові номери формул означають арабськими цифрами в круглих дужках у правого краю сторінки. Наприклад (2.1) (перша формула другого розділу). Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід приводити безпосередньо під формулою в тій же послідовності, в якій вони подані у формулі.

Достовірність коефіцієнтів має бути обґрунтована приведенням усіх необхідних критеріїв. У тексті мають бути розкриті усі позначення змінних і констант і дана їх розмірність.

$$C_i = \frac{\sum_{i=1}^{N}(R_i^- + R_i^+)}{N-1} \qquad (2.1)$$

де Ci – соціометричний статус і-члена;
R*i* – отримані членом позитивны вибори (+) і негативны вибори (–);
N – число членів в групі.

4.3. Вимоги до цитування матеріалу

Цитування в роботі повинно бути логічно виправданим і нерозривно пов'язаним з текстом, досить переконливим і відповідним вимогам правил оформлення цитат.

1. Цитований текст повинен приводитися в лапках, зі збереженням особливостей авторського написання. Цитата - точна, буквальна цитата з тексту, тому цитування повинно бути повним, без довільного скорочення цитованого тексту і без спотворення думки автора.

2. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення цитованого тексту і позначається трьома крапками. Вони ставяться в будь-якому місці

цитати. Якщо з цитованого уривка не ясно, про кого або про що йде мова, в круглих дужках наводиться пояснення автора з позначкою своїх ініціалів.

Якщо в наведеній цитаті виділяються якісь слова, то відразу ж в дужках пишеться «курсив наш» або «виділено нами» та ініціали автора кваліфікаційноїроботи.

3. Кожна цитата повинна супроводжуватися вказівкою на джерело. При цьому посилання на джерело необхідно давати в квадратних дужках відповідно до нумерації списку використаних джерел та вказувати номер сторінки.

4. При оформленні цитат слід знати правила, пов'язані з написанням великих і малих літер, а також вживанням розділових знаків в цитованих текстах. Наприклад:

Е.І.Рогов пише: «Успішність або неуспішність, легкість або трудність розумової діяльності викликає в людині цілу гаму переживань. Інтелектуальні почуття не тільки супроводжують пізнавальну діяльність людини, а й стимулюють, підсилюють її, впливають на швидкість і продуктивність мислення, на змістовність і точність знання » [42, с.90].

Другий варіант: цитата починається з малої літери, якщо вона вводиться в середину речення в повному обсязі (опущені перші слова): В.К.Вілюнас пише: «... емоційна подія може викликати формування нових емоційних відношень до різноманітних обставин» [6,с.9].

Рядкова буква ставиться і в тому випадку, коли цитата органічно входить до складу речення, незалежно від того, як вона починалася в джерелі, наприклад:

Л.С.Виготський писав, що «виховання почуттів у дитини має бути, перш за все, формуванням гармонійно розвиненої особистості і одним з показників цієї гармонії є певне співвідношення інтелектуального і емоційного розвитку» [11, с.16].

5. При непрямому цитуванні (при переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) слід бути точним і коректним при оцінці викладеного, давати відповідні посилання на джерело.

Наприклад:

1) Як вказує П.М.Якобсон, емоційне життя немовляти зосереджено навколо того, що пов'язане із задоволенням його вітальних потреб [57].

2) В роботах таких вітчизняних психологів, як А.Ф.Запорожець, Я.З.Неверович [17], А.Д.Кошелева [55], П.М.Якобсон [56, 57, 58] є загальні вказівки на те, що формування вищих людських почуттів відбувається в процесі засвоєння дитиною соціальних цінностей, соціальних вимог, норм і ідеалів.

3) Емоції виражають стан суб'єкта і його ставлення до об'єкта [ВилюнасВ.К., 6; ВиготськийЛ.С., 11; ЗапорожецьА.В., 18; ЛеонтьєвА. Н., 24, 25, 26; РоговЄ.І., 42; та ін.].

6. Якщо на одній і тій же сторінці наводяться поспіль кілька цитат з одного джерела,

то після другої і наступних цитат в квадратних дужках пишеться: [там же].

7. На одній сторінці тексту не повинно бути більше трьох цитат.

4.4. Правила оформлення перерахувань

У наукових текстах зустрічається багато перерахувань, що складаються як із закінчених, так і незакінчених фраз. Незакінчені фрази пишуться з малої літери і позначаються арабськими цифрами або малими літерами з напівкруглої дужкою, що закривається.

Існують два варіанти оформлення таких фраз.

Перший варіант: перерахування складаються з окремих слів (або невеликих фраз без розділових знаків всередині) і відокремлюються один від одного комами.

Наприклад:

Серед емоцій успіху - неуспіху виділяються три підгрупи: а) констатуючий успіх - неуспіх, б) предумовний успіх - неуспіх, в) узагальнений успіх - неуспіх.

Другий варіант: перерахування складаються із розгорнутих фраз зі своїми знаками пунктуації. Тут частини перерахування найчастіше пишуться з нового рядка і відокремлюються один від одного крапкою з комою.

Наприклад:

О.К.Тихомиров представив три варіанти відносин між емоційними регуляторами розумової діяльності:

1) відносини субординації, тобто певна підпорядкованість регуляторів один одному;

2) відносини суміжності, які можна уявити як відносну незалежність їх один від одного;

3) координаційні відносини - як процеси регуляції, які можуть функціонувати і досить самостійно, і субординационно, але тільки в тому випадку, якщо існує єдиний координаційний регулює процес, який оцінює і впорядковує регуляторів і підпорядковує їх все рішенням єдиного завдання.

4.5. Вимоги до посилань

Всі номери в тексті подаються в квадратних дужках.

1. Посилання на літературне джерело здійснюються шляхомвказування номеру за бібліографічним списком.

Наприклад: на одне джерело - [14], на кілька джерел-[14; 35; 47].

2. Посилання на цитату: вказується номер цитованого джерела в бібліографічному списку і через кому - номер сторінки.

Наприклад: [14, с. 236].

3. Посилання на таблицю, рисунок, формулу: вказується номер джерела в списку, через кому номер сторінки, черезкому номер таблиці (рисунок, формули).

Наприклад: [34, с. 25, табл. 2].

4. Посилання на матеріали кваліфікаційноїроботи.

Посилання в тексті на номер малюнка, таблиці, сторінки, розділу і підрозділу пишуть скорочено і без значка «№», наприклад: рис. 3, табл. 4, с. 34, розд. 2, дод. 3.

Якщо зазначені слова не супроводжуються порядковим номером, то їх слід писати в тексті повністю, без скорочень, наприклад: «з рисунка видно, що ....», «таблиця показує, що ...» і т.д.

Посилання в тексті на окремий розділ роботи, включають в круглі дужки, поміщаючи спереду скорочення «див.».

Наприклад: Для реєстрації результатів дослідження використовувалася спеціальна форма щоденника спостережень (див. дод. 2).

Якщо примітка відноситься до окремого слова, знак посилання повинен стояти безпосередньо у цього слова, якщо ж примітка ставиться до речення (або групиречень), то знак посилання ставиться в кінці.

4.6. Оформлення списку використаної літератури

Посилання в тексті на джерела надають у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки (крім газетних статей і випадків, коли посилаються на джерело в цілому). Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга цифра – номеру сторінки. Наприклад: [32, с. 85]. Зібрані фактичні та статистичні матеріали наводяться в однакових одиницях виміру: абсолютних (грн, дол. США, т, м, шт.) або відносних (%).

Рекомендована кількість джерел становить 45-50 найменувань, з яких кількість учбових посібників не повинна перевищувати 1/3 частини. Обов'язкова наявність посилань на публікації за темою дослідження з видань, що входять до міжнародних наукометричних баз за останні 5-7 років.

Наприкінці випускної кваліфікаційної роботи розміщується список використаних джерел. До цього списку включаються всі публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі, у тому числі інтернет-джерела. Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані. При складанні списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту.

В усіх розділах роботи слід уникати вживання особистих займенників "Я …", "Ми …" і т. п.; краще користуватися безособовими виразами "Досліджено ...", "Виявлено ...", "Аналізували ..." або "Дослід виконували (проводили)", "В процесі роботи з'ясовано...". В науковій літературі прийнято два типи цитування – безпосереднє (дослівне) і вільне (не дослівне). Цитатами в курсових та дипломних роботах не слід зловживати. Безпосередні цитати повинні бути абсолютно ідентичні оригіналу і беруться в лапки. Перед цитатою або після цитати вказується її автор. Наприклад: "…Цитата…. " [5, 32]". 5 – номер в списку використаних джерел, 32 – сторінка з джерела з цитатою. При недослівному цитуванні автора використовується посилання цифрове [6] – це означає, що студент посилається на публікації, які в списку цитованої літератури знаходяться під зазначеними номерами.

Правила оформлення списку літератури та джерел наведені у Додатку. Використана література повинна бути наведена в алфавітному порядку, включаючи електронні ресурси і враховуючи не тільки першу, але й другу і подальші літери прізвищ авторів публікацій. Роботи однофамільців розміщують в алфавітному порядку їх ініціалів, а роботи одного і того ж автора – в хронологічному порядку виходу їх у світ. Після цього наводяться латиницею назви робіт іноземних авторів. Наприкінці списку наводяться інтернет-джерела

4.7. Оформлення додатків до кваліфікаційної роботи

До додатків включається допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття випускної кваліфікаційної роботи: проміжні математичні доведення, формули та розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; протоколи й акти випробувань, впровадження; інструкції та методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, які розроблені у процесі виконання кваліфікаційної роботи; ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки розміщують після списку використаних джерел у порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток необхідно розпочинати з нової сторінки, він повинен мати назву.

На сторінці першого додатку зверху симетрично відносно тексту друкують слово «ДОДАТКИ» жирним шрифтом, прописними літерами. Нижче у правому верхньому куті малими літерами з першої великої, нежирним шрифтом друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток (додаток А). Додатки слід позначити послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Нижче йде заголовок, надрукований малими літерами з першої великої, жирним шрифтом симетрично відносно тексту сторінки.

РОЗДІЛ V. ЗАХИСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Завершальний етап виконання кваліфікаційної роботи це її захист.

Мета захисту - виявлення цілі розкриття автором теми роботи, самостійності та глибини вивчення проблем, обгрунтованості висновків і пропозицій.

Закінчивши написання та оформлення кваліфікаційної роботи, її основні положення треба обговорити з керівництвом і фахівцями освітньої установи, на матеріалах якої вона була виконана, і обов'язково отримати **відповідний відгук.**

Завершена і остаточно оформлена випускна кваліфікаційна робота представляється студентом **науковому керівнику**, який дає докладний письмовий відгук про зміст роботи, підписує і подає роботу на кафедру.

Бажано зробити це не пізніше ніж за два тижні до початку державних екзаменів.

Протягом десяти днів керівник готує відгук на роботу.

Відгук містить характеристику роботи за всіма розділами. Відзначаються позитивні сторони, недоліки, ступінь самостійності автора, наявність у нього навичок роботи з науковою літературою та організації експериментального дослідження, обгрунтованість та значимість результатів, можливість їх застосування і висновок про допуск студента до захисту.

Завідувач кафедри на підставі цих матеріалів вирішує питання **допуску студента до захисту,** роблячи про це відповідний запис на титульному аркуші кваліфікаційної роботи.

Якщо завідувач кафедри **не вважає можливим** допустити студента до захисту кваліфікаційної роботи, це питання розглядається на засіданні кафедри за участю керівника і студента. Протокол засідання кафедри подається директору ННМГІ.

5.1. Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту
Попередній захист кваліфікаційної роботи

Графік попереднього захисту кваліфікаційної роботи розробляється завідувачем випускаючої кафедри з урахуванням кількості студентів та доводиться до їхного відома.

Попередній захист кваліфікаційної роботи відбувається на відкритому засіданні випускаючої кафедри (або комісії, призначеної завідувачем цієї кафедри).

У разі виявлення незначних недоліків після обговорення кваліфікаційної роботи, отримання консультацій і зауважень з боку викладачів кафедри студенту може бути надано певний термін для усунення недоліків.

Не пізніше, ніж за тиждень дні до захисту в ДЕК, випускну кваліфікаційну роботу подають на рецензування відповідному фахівцю.

Рецензування випускної кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота, **допущена випускаючою кафедрою до захисту**, може бути направлена **на рецензію (**зразок оформлення рецензії на кваліфікаційну роботунаводиться у Додатках.**)**.

Склад рецензентів визначається з числа фахівців наукових установ. Рецензентами можуть бути також професори та викладачі інших вищих навчальних закладів або даного вузу, якщо вони не працюють на кафедрі випускника.

Рецензент – кваліфікований фахівець у відповідній галузі знань (предмета дослідження за темою кваліфікаційної роботи). Рецензентами призначаються, особи з числа провідних науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь та вчене звання доцента або професора (крім тих, що працюють на кафедрі, де була виконана кваліфікаційна робота).

Відгук фахівця організації, де виконана кваліфікаційної робота, **прирівнюється до зовнішньої рецензії.**

Рецензент у зазначений термін ознайомлюється з кваліфікаційною роботоюта дає на неї письмову рецензію.У **рецензії на кваліфікаційну роботу повинні бути відображені**:

- актуальність теми;

- повнота і докладність викладу поставленої проблеми;

- ефективність використання обраних методів за вирішенням проблеми;

- досягнення поставленої мети;

- практична цінність і можливість використання отриманих результатів.

– чи відповідає дослідження завданню кваліфікаційної роботиза змістом та обсягом;

– в чому полягає новизна ідей, які методи використовував дипломник при виконанні кваліфікаційної роботи, чи застосовувалася при цьому диагностичні методики дослідження;

– який рівень використання інформаційних джерел;

– які є недоліки та зауваження (вказуються розділи) в кваліфікаційній роботі, (як правило, зазначається не менше двох недоліків та зауважень);

– висновок про підготовленість студента до самостійної роботи за відповідною спеціальністю;

– оцінка кваліфікаційної роботив цілому (за національною шкалою та ECTS)

Негативна рецензія не є підставою для відхилення кваліфікаційної роботивід її захисту, але враховується членами ДЕК при її оцінюванні.

Внесення змін у кваліфікаційну роботу після складання рецензії не допускається.

Кваліфікаційна робота з відгуком (допуском) випускаючої кафедри, відгуком керівника і рецензією фахівця направляється в АК для захисту.

За бажанням студента в АК можуть бути представлені матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи, наприклад, документи (відгуки, постанови), що вказують на практичне використання пропозицій, друковані статті за темою роботи та інші матеріали.

Представлені матеріали можуть сприяти розкриттю наукової та практичної цінності кваліфікаційноїроботи.

5.2. Процедура захисту кваліфікаційноїроботи в атестаційній комісії

Студент допускається **до захисту кваліфікаційної роботи** в атестаційній комісії, якщо ним повністю виконаний навчальний план та при наявності допуску до захисту, підписаного завідувачем випускаючої кафедри.

Процедура захисту кваліфікаційних робіт визначається **Положенням до підсумкової державної атестації випускників вищих навчальних закладів**.

Відповідно до цього Положення, до захисту випускної кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які завершили повний курс навчання та успішно пройшли всі атестаційні іспити (іспити і заліки), передбачені навчальним планом.

У Положенні про підсумкову атестацію випускників вищих навчальних закладів визначено, що захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні атестаційної комісії за участю не менше двох третин її складу, за обов'язкової присутності голови державної комісії. **Порядок роботи комісії затверджується головою ЕК**.

На захисті керівник роботи і рецензент користуються правом дорадчого голосу. Участь рецензента в засіданні необов'язково.

Захист випускної кваліфікаційної роботи проводиться на засіданні ДЕК.

До рукопису кваліфікаційної роботи додається відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи, рецензія та подання Голові Екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи слухача (вказується прізвище та ініціали останнього) за формою ОНМУ № Н-9.03 (див. Додаток), в якому містяться також:

– довідка про успішність слухача за період навчання в ОНМУ із зазначенням розподілу оцінок (у відсотках) за національною шкалою відмінно, добре, задовільно) та шкалою ECTS (A;B; C; D; E);

– висновок керівника кваліфікаційної роботи про її готовність до державної атестації,

а дипломника до самостійної професійної діяльності (підпис і дата) ;

– висновок випускаючої кафедри про допуск кваліфікаційної роботи до захисту в ЕК за підписом завідувача кафедри;

До комісії можуть подаватись й інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: друковані статті за темою роботи; тези наукових доповідей; документи, що вказують на практичне застосування кваліфікаційної роботи, а також ілюстративний матеріал у вигляді презентаційних плакатів або слайдів (якщо в цьому є необхідність).

Кваліфікаційна робота **не допускається** до захисту, якщо напередодні державної атестації:

– були внесені зміни до назви кваліфікаційної роботи (без відповідного затвердження наказом ректора ОНМУ);

– встановлено факт плагіату;

– відсутні відгук керівника кваліфікаційної роботи, рецензія та подання Голові ЕК щодо її захисту.

Для захисту кваліфікаційних робіт з відповідної спеціальності за наказом ректора університету створюються Екзаменаційна комісія у складі 4-6 членів з числа кваліфікованих науково-педагогічних працівників ОНМУ, яку очолює Голова ЕК з числа викладачів-науковців інших навчальних закладів третього-четвертого рівнів акредитації або відомих фахівців з морегосподарського комплексу органів України тощо.

У роботі ЕК з правом дорадчого голосу можуть брати участь наукові керівники та рецензенти.

Державна атестація студента здійснюється відповідно до «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р. N 161 (п. 3.12.3), а також Положення про організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою в Одеському національному морському університеті, схваленого Вченою радою ОНМУ 27 лютого 2013 р. (протокол № 6)

Для захисту випускної кваліфікаційної роботи слухач готує **доповідь виступу** тривалістю **до 10 хвилин** у довільній формі, де має висвітлити (бажано з використанням презентаційних слайдів або плакатів), наступні питання:

- обґрунтування актуальності теми дослідження;
- мету й завдання роботи;
- об’єкт, предмет дослідження;
- основні методи дослідження;

– методологічну основу роботи;
– практичну цінність отриманих результатів роботи;
– перспективні напрями вивчення і розвитку обраної проблеми.
– сказати про публікації та результати апробації дипломної роботи (якщо вони є);

Виступ та відповіді на запитання членів ЕК під час захисту випускної кваліфікаційної роботи демонструють рівень теоретичної підготовки дипломника, його ерудицію та вміння доступно викласти основні результати проведеного ним дослідження.

Захист однієї випускної кваліфікаційної роботи не повинен перевищувати 30 хвилин.

Після закінчення публічного захисту ЕК на закритому засіданні обговорює результати захисту випускних кваліфікаційних робіт, оцінює їх з урахуванням складання державних іспитів, приймає рішення про присвоєння студенту відповідної кваліфікації.

Рішення атестаційних та екзаменаційних комісій приймаються простою більшістю голосів членів комісій, які беруть участь в засіданні. При однаковій кількості голосів думка голови є вирішальною.

Результати будь-якого з видів випробувань, включених в підсумкову державну атестацію, визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та оголошуються в той же день після оформлення за установленим порядку протоколів засідань екзаменаційних комісій.

Студент, який не пройшов протягом встановленого терміну навчання всіх атестаційних випробувань, які входять до складу підсумкової атестації, відраховується з вищого навчального закладу та отримує академічну довідку або, на його прохання, диплом про неповну вищу освіту. Студентам, які не проходили атестаційних випробувань з поважної причини, рішенням ректора вузу може бути подовжений термін навчання до наступного періоду роботи державної атестаційної комісії, але не більше одного року.

Отримання оцінки «незадовільно» на підсумковому іспиті з якої-небудь дисципліни не позбавляє студента права продовжити навчання і здавати підсумкові іспити з інших дисциплін.

Державна екзаменаційна комісія приймає також рішення про видачу диплома з відзнакою та рекомендації до магістратури.

Студент, що не захистив випускну кваліфікаційну роботу, допускається до повторного захисту тільки один раз протягом трьох років після закінчення навчального закладу.

Для студентів, які не захистили випускну кваліфікаційну роботу у встановлені терміни з поважних причин, підтверджених документально, головою ДЕК може бути призначено спеціальний захист, але тільки в дні графіка засідання комісії.

Після захисту кваліфікаційні роботи зберігаються у вищому навчальному закладі (в архіві)

Бувають випадки, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним. Тоді атестаційна комісія встановлює, чи може студент подати до вторинного захисту ту ж роботу з відповідною доробкою, яка визначається комісією, або ж студент зобов'язаний розробити нову тему, яка повинна бути визначена випускною кафедрою після першого захисту.

Результати захисту кваліфікаційних робіт вивчаються атестаційною комісією і відображаються в звіті голови АК.

5.3. Критерії оцінки кваліфікаційних робіт за спеціальністю «Психологія»

Відповідно до Положення до підсумкової атестації випускників вищих навчальних закладів, підсумкова атестація випускників проводиться у вищих навчальних закладах, які мають державну акредитацію, за напрямами і спеціальностями, передбаченими державним освітнім стандартом вищої професійної освіти, і завершується видачею диплома державного зразку.

Підсумкова атестація випускника За спеціальністю «Психологія» складається з двох атестаційних випробувань, передбачених у навчальному плані, а саме, з атестаційного іспиту і захисту випускної кваліфікаційної роботи.

Результати захисту кваліфікаційних робітвизначаються за національною шкалою та шкалою оцінювання ECTS і оголошуються прилюдно в день її захисту (після оформлення протоколів засідання державної комісії).

Рішення ЕК є остаточними і оскарженню не підлягають. Оцінка державної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи зазначається в протоколі ЕК та вноситься до залікової книжки слухача.

Слухачам, які пройшли державну атестацію відповідно до вимог освітньо-професійної програми, рішенням державної комісії присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр», відповідна кваліфікація та видається диплом державного зразку.

Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Всі засідання державної комісії протоколюються. До протоколів вносяться оцінки, одержані на державній атестації, записуються запитання, що ставились слухачу під час захисту кваліфікаційної роботи, особливі думки членів комісії.

Протоколи підписують голова та члени державної комісії, які брали участь у засіданні. Книга протоколів зберігається у архіві університету протягом встановленого терміну.

Кваліфікаційної роботи після захисту в установленому порядку передаються до архіву університету.

Відповідальність за їх збереження покладається на матеріально відповідальних осіб архіву ОНМУ.

Після завершення роботи ЕК її голова складає звіт, у якому відображає якісні та кількісні показники захисту кваліфікаційних робіт, вносить пропозиції щодо вдосконалення наукових досліджень слухачів.

Шкала оцінювання письмового тексту

№ ПП	завдання / бали	3	2	1	0
1.	**Виконання комунікативного завдання (зміст, форма, стиль)**	Робота повністю відповідає вимогам, що пред'являються до дослідницьких проектів. Зрозуміло, чим викликана актуальність дослідження, чому воно буде присвячено, як воно буде проводитися, які результати передбачається отримати. Дотримується науковий стиль викладу.	Робота в цілому відповідає вимогам, що пред'являються до дослідницьких проектів. В цілому зрозуміло, чому буде присвячено подальше вивчення, як воно буде проводитися, які результати передбачається отримати. В основному дотримується науковий стиль викладу.	Робота частково відповідає вимогам, що пред'являються до дослідницьких проектів. Не завжди зрозуміло, чому буде присвячено подальше вивчення, як воно буде проводитися, які результати передбачається отримати. Мають місце часті стилістичні порушення.	Робота не відповідає вимогам, що пред'являються до дослідницьких проектів. Не зрозуміло, чому буде присвячено подальше вивчення, як воно буде проводитися, які результати передбачається отримати. Не дотримується науковий стиль у викладі.
2.	**Організація тексту (логіка і структура)**		Структура роботи повністю відповідає рекомендованої. Студент використовує	Є окремі відхилення від плану в структурі дослідницького проекту. Мають місце	Рекомендована структура дослідницького проекту не дотримується. Відсутня логіка у

			мовні засоби, що забезпечують композиційну стрункість і зв'язність тексту. Простежується чіткий взаємозв'язок «мета-методи-результат». Текст логічно розділений на абзаци.	окремі недоліки при використанні коштів логічного зв'язку. Не завжди простежуєтьс я чіткий взаємозв'язок «мета-методи-результат». Розподіл на абзаци не завжди логічно.	викладі, є множинні помилки у використанні коштів логічного зв'язку. Розподіл на абзаци нелогічно відсутній.
3.	**Мовне оформлення (лексика, граматика, орфографія і пунктуація)**	Багате лексико-граматичне оформлення дослідницького проекту повністю відповідає поставленому завданню. Дотримуються норми орфографії і пунктуації. Допускаються лише окремі помилки, не тягнуть за собою порушення лексико-граматичної та смислової цілісності тексту. Терміни використовують ся коректно.	Студент демонструє досить високий рівень володіння мовними засобами; в тексті зустрічаються поодинокі лексико-граматичні помилки, що не спотворюють зміст висловлювання. Професійна термінологія в цілому використовуєтьс я коректно, але можуть бути поодинокі випадки підміни термінів. В цілому дотримуються норми орфографії і пунктуації.	Лексико-граматичний запас обмежений і не дозволяє в повній мірі вирішити поставлену задачу; є численні порушення у використанні лексики і граматики, професійної термінології. Орфографічні та пунктуаційні помилки ускладнюють розуміння тексту.	Мають місце численні лексичні, граматичні, орфографічні та пунктуаційні помилки, що утруднюють розуміння тексту. Багато грубих помилок у використанні професійної термінології.
4.	**Оформлення тексту проекту**		Оформлення роботи повністю відповідає	Мають місце нечисленні відхилення (не більше 3)	Мають місце численні відхилення (більше 3) від

			висунутим вимогам.	від пропонованих вимог до оформлення дослідницько го проекту.	пропонованих вимог до оформлення дослідницько го проекту.

Оцінка в балах	**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
		Оцінка	**Пояснення**
90-100	**Відмінно**	**A**	Робота повністю відповідає вимогам, що пред'являються до дослідницьких проектів. Зрозуміло, чим викликана актуальність дослідження, чому воно буде присвячено, як воно буде проводитися, які результати передбачається отримати. Дотримується науковий стиль викладу. Багате лексико-граматичне оформлення дослідницького проекту повністю відповідає поставленому завданню. Дотримуються норми орфографії і пунктуації. Допускаються лише окремі помилки, не тягнуть за собою порушення лексико-граматичної та смислової цілісності тексту. Терміни використовуються коректно.
82-89	**Дуже добре (Вище середнього рівня здекількома помилками)**	**B**	Робота в цілому відповідає вимогам, що пред'являються до дослідницьких проектів. В цілому зрозуміло, чому буде присвячено подальше вивчення, як воно буде проводитися, які результати передбачається отримати. В основному дотримується науковий стиль викладу. Структура роботи повністю відповідає рекомендованої. Студент використовує мовні засоби, що забезпечують композиційну стрункість і зв'язність тексту. Простежується чіткий взаємозв'язок «мета-методи-результат». Текст логічно розділений на абзаци. Студент демонструє досить високий рівень володіння мовними засобами; в тексті зустрічаються поодинокі лексико-граматичні помилки, що не спотворюють зміст висловлювання. Професійна термінологія в цілому використовується

			коректно, але можуть бути поодинокі випадки підміни термінів. В цілому дотримуються норми орфографії і пунктуації. Оформлення роботи повністю відповідає висунутим вимогам.
75-81		**C**	**Добре** **(В цілому правильневиконання з певною** **кількістю суттєвих помилок)**
67-74	**Задовільно** **Задовільно** **(непогано, але зі значною** **кількістю недоліків)**	**D**	Робота частково відповідає вимогам, що пред'являються до дослідницьких проектів. Не завжди зрозуміло, чому буде присвячено подальше вивчення, як воно буде проводитися, які результати передбачається отримати. Мають місце часті стилістичні порушення. Є окремі відхилення від плану в структурі дослідницького проекту. Мають місце окремі недоліки при використанні коштів логічного зв'язку. Не завжди простежується чіткий взаємозв'язок «мета-методи-результат». Розподіл на абзаци не завжди логічно. Лексико-граматичний запас обмежений і не дозволяє в повній мірі вирішити поставлену задачу; є численні порушення у використанні лексики і граматики, професійної термінології. Орфографічні та пунктуаційні помилки ускладнюють розуміння тексту. Мають місце нечисленні відхилення (не більше 3) від пропонованих вимог до оформлення дослідницького проекту.
60-66		**E**	**Допустимо** **(Виконання задовольняє** **мінімальні критерії)**
35-59	**Незадовільно** **Незадовільно** **(З можливістю повторної** **здачі)**	**FX**	Робота не відповідає вимогам, що пред'являються до дослідницьких проектів. Не зрозуміло, чому буде присвячено подальше вивчення, як воно буде проводитися, які результати передбачається отримати. Не дотримується науковий стиль у викладі. Рекомендована структура дослідницького проекту не дотримується. Відсутня логіка у викладі, є множинні помилки у використанні засобів логічного зв'язку. Розподіл на абзаци нелогічно відсутній.

			Мають місце численні лексичні, граматичні, орфографічні та пунктуаційні помилки, що утруднюють розуміння тексту. Багато грубих помилок у використанні професійної термінології. Мають місце численні відхилення (більше 3) від пропонованих вимог до оформлення дослідницького проекту.
1-34		**F**	**Незадовільно (З обов'язковим повторним курсом)**

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання випускної кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою і враховує:

а) якість виконання роботи (до 70 балів);

б) захист і презентацію результатів дослідження (до 30 балів).

№ п/п	Критерії оцінювання	Макс. кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	В роботі представлені всі складові частини: зміст; введення (актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження); теоретична частина; аналітична частина; висновки; список використаної літератури.	10	- відповідаєповністю; -відповідаєчастково; -відповідаєнедостатньо; -повністю не відповідає; -робота не структурована, Зміст роботи не відповідає її темі і цілі, науковий апарат не визначений.	10 8-9 6-7 1-5 0
2.	Наявність аналізу наукової літератури з досліджуваної теми	10	- повний, глибокий аналіз з власною оцінкою - неповний аналіз - недостатня кількість літератури, критичний аналіз недостатній - перелік наукових досліджень подано без відповідного аналізу - аналіз відсутній.	10 8-9 6-7 1-5 0
3.	Науковий рівень обґрунтування розробок і запропонованих рішень: -ступінь самостійності роботи;	20	-повний і обгрунтований; -недостатньо повний і обгрунтований; -неповний, необґрунтований, непослідовний; -незадовільний;	20 15-19

	-відповідність змісту назві, поставленій меті та завданням; -адекватні методики дослідження заявленим завданням; -якість інтерпретації результатів дослідження, аргументованість висновків; -наявність власних пропозицій і рекомендацій по предмету дослідження.		-робота списана або не відповідає темі.	10-14 1-9 0
4.	Практична цінність розробок і запропонованих рішень.	20	-висока практична цінність; -практична цінність; -окремі елементи мають практичну цінність; -практична цінність не доведена; -нема практичної цінності.	20 15-19 10-14 1-9 0
5.	Відповідність випускної кваліфікаційної роботи нормативним документам України: - грамотність, науковий стиль викладу; - відповідність структури, обсягу роботи вимогам, затвердженим певною кафедрою, на якій виконується робота; - якість оформлення роботи, якість списку використаних джерел; - культура посилань на використані джерела та літературу.		- повна відповідність, висока якість; - недостатньо повну відповідність, достатню якість; - неповна відповідність, недостатня якість; - невідповідність, якість низька, багато мовних помилок; - якість оформлення незадовільна, робота представлена з істотними порушеннями встановлених термінів.	10 8-9 6-7 1-5 0
6.	Якість захисту: - змістовність виступу; - наявність презентації; - чистота усного мовлення з дотриманням правил риторики; - точність відповідей на поставлені запитання членам комісії.	30	- повні, послідовні, логічні, презентаціяздійсненазвикористанняммультимедіа; - недостатньоповні, послідовні, логічні; - непослідовноінелогічнопобудовадоповіді, недостатньоповніїглибоківідповідінапитання; - доповідь поверхневий, незадовільні відповіді на питання; - знання з теми дослідження незадовільні, відповіді на питання відсутні	30 23-29 14-22

				1-13 0
Загальна кількість балів	**100**			

Результатизахистудипломноїроботиоцінюються: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» занаціональноюшкалоюооцінюваннятакількістюбалівзашкалоюЄКТС.

Шкала оцінювання: національна та ЕКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за національною шкалою**
		для дипломного проекту (Випускної кваліфікаційної роботи)
90 - 100	**A**	**відмінно**
85-89	**B**	**Дуже добре**
75-84	**C**	**Добре**
70-74	D	**Задовільно**
60-69	**E**	**Допустимо**
35-59	**FX**	**незадовільно з можливістю повторного складання**
0-34	**F**	**незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

РОЗДІЛ VI. РЕКОМЕНДОВАНІ НАПРЯМКИ ДЛЯ ТЕМ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Напрямки обраних тем до написання кваліфікаційних робіт:

загальна психологія і педагогіка;

психологічна реабілітація працівників морського транспорту;

клінічна та медична психологія;

вікова психологія;

кризова психологія;

психологія управління;

сімейна психологія;

психологія екстримальних станів.

Кожного року теми до написання кваліфікаційних робіт оновлюються за затверджуються на засіданні кафедри

Д О Д А Т К И

Додаток 1
(обов'язковий)

Бланк та зразок оформленнятитульного аркуша пояснювальної записки

Форма № ОНМУ Н-9.02

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ МОРСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра «Практична психологія»
(повна назва кафедри)

бакалавр
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему
_____

Виконав: студент _____ курсу,
групи
напряму підготовки (спеціальності)
_____053 «Психологія»_____
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

_____
(прізвище та ініціали)
Керівник _____
(прізвище та ініціали)
Рецензент _____
(прізвище та ініціали)
____ % оригінальності тексту _____ / _____/
(підпис)
Робота допущена до захисту в ДЕК «____»_____ 20__ р., протокол № __

Завідувач кафедри ПП _____ / Росіна ШЕВЧЕНКО /

Одеса – 20__ р.

Додаток 2
(обов'язковий)

Бланк та зразок оформлення завдання на виконання ВКР

Форма № ОНМУ Н-9.02

Одеськийнаціональнийморський університет
(повненайменуваннявищогонавчальногозакладу)

Інститут,факультет,відділення *Навчально-науковийморський гуманітарний інститут*
Кафедра,цикловакомісія *Кафедра «Практична психологія»*
Рівеньвищоїосвіти *бакалавр*
Галузьзнань *05–«Соціальні та поведінкові науки»*
(шифріназва)
Спеціальність *053–«Психологія»*
(шифріназва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище) " _" _____ *201 р.*

З А В Д А Н Н Я

НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи_____
_____

Керівник випускної кваліфікаційної роботи:
_____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом вищого навчального закладу від "___"_____201__р. №___

2. Строк подання студентом ВКР_____
3. Вихідні дані до ВКР_____
_____
_____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити_____
_____

3. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових плакатів/ слайдів)_____
_____
_____

6. Консультанти розділів ВКР

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка	
1	*Видача завдання*			
	Науково-дослідна переддипломна практика			
	Коригування завдання за результатами практики			
	Проміжний звіт на кафедрі, оцінка готовності			
	Попередній захист на кафедрі			
	Рецензування			
	Захист на засіданні ДЕК			

Студент _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник ВКР_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

ПРИКЛАД

Форма№ОНМУН-9.01

Одеськийнаціональнийморський університет
(повненайменуваннявищогонавчальногозакладу)

Інститут,факультет,відділення *Навчально-науковийморськийгуманітарний інститут*
Кафедра,цикловакомісія *Кафедра «Практична психологія»*
Рівеньвищоїосвіти *бакалавр*
Галузьзнань *05–«Соціальні та поведінкові науки»*
(шифріназва)
Спеціальність *053–«Психологія»*
(шифріназва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачкафедри _____
_____
« » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____
(прізвище,ім'я,побатькові)

1.Тема випускної кваліфікаційної роботи(ВКР) _____

керівник ВКР _____
(прізвище,ім'я,побатькові,науковийступінь,вченезвання)

Затверджені наказом вищого навчального закладу *№ , від*
2.Строк подання студентом ВКР _____
3.Вихідні дані до ВКР _____

4.Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелікпитань, які потрібно розробити) _____

5.Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультантирозділіввипускноїкваліфікаційноїроботи

Розділ	Прізвище,ініціалитапосадаконсультанта	Підпис,дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Датавидачізавдання_____

КАЛЕНДАРНИЙПЛАН

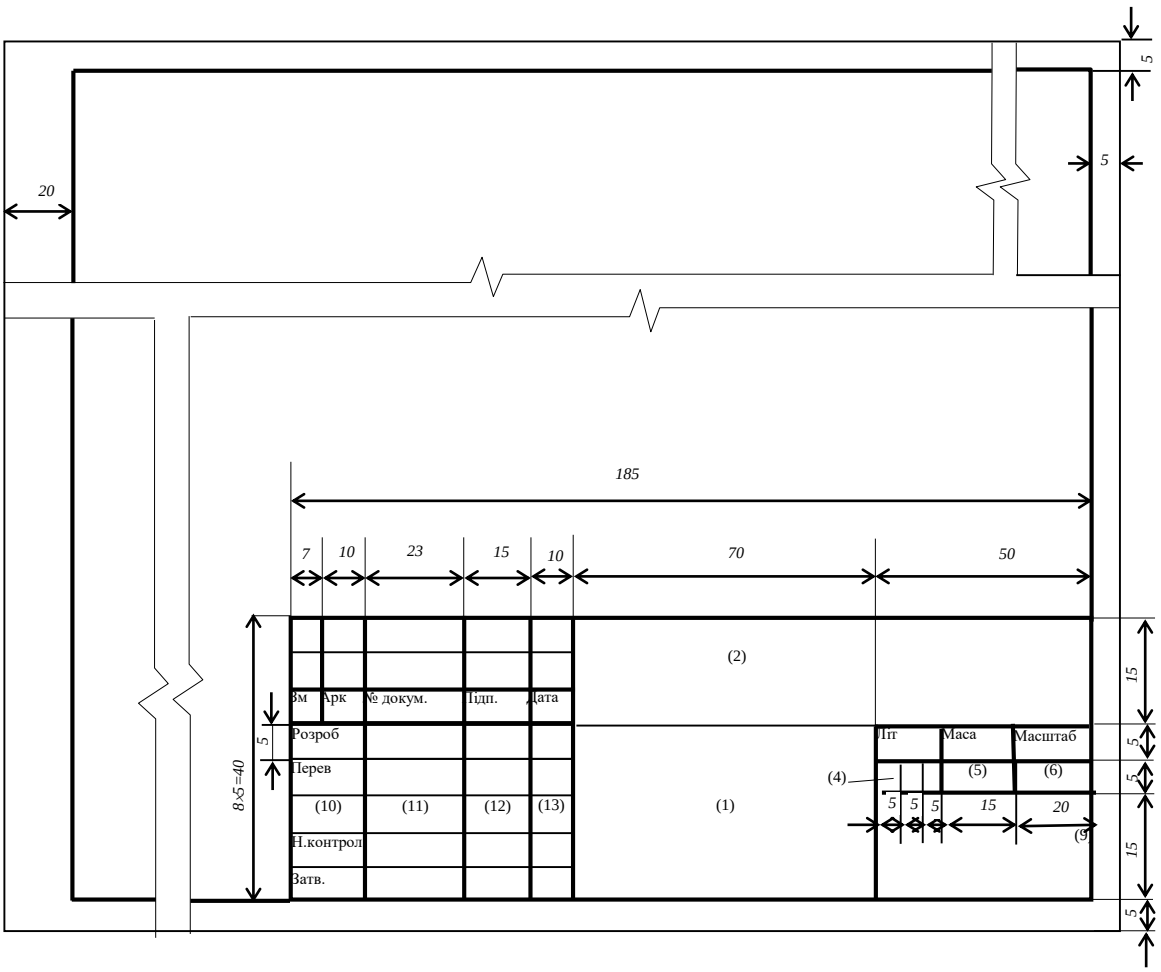
№	Назва етапів випускноїкваліфікаційноїроботи	Строк виконанняетапів випускноїкваліфікаційної роботи	Примітка
1.	*Видач азавдання*		
2.	*Переддипломна практика*		
3.	*Коригування завдання за результатами практики*		
4.	*Проміжний звіт на кафедрі,оцінка готовності*		
5.	*Попередній захист н акафедрі*		
6.	*Рецензування*		
7.	*Захист на засіданні екзаменаційної комісії*		

Студент(ка) _____ _____
(підпис) (прізвищетаініціали)

Керівник випускної
Кваліфікаційної роботи _____ _____
(підпис) (прізвищетаініціали)

Додаток З
(обов'язковий)

Шаблон і зразок оформлення основного надпису
для текстових документів

графа 1 – назва теми випускної кваліфікаційної роботи;
графа 2 – позначення документа відповідно до прийнятої системи позначень;
графи 3-7 – літери згідно з ГОСТ 2.103 (для документів навчального процесу:
- у графі 4 – зазначається літера "Н";
- у графі7 – номер сторінки, де знаходится основний надпис-рамка;
графа 8– загальна кількість аркушів у документі;
графа 9 – скорочена назва закладу та інші шифри (ОНМУ,
спеціальність, рік підготовки текстового документа);
графа "Перев." – заповнюється керівником випускної кваліфікаційної роботи;
графа "Т.контр". – заповнюється консультантом (за необхідності);
графа "Н.контр."– заповнюється нормоконтролером;
графа "Затв." – заповнюється завідувачем випускаючої кафедри;
графа 10 – заповнюється на розгляд керівника;
графа 11 – прізвища осіб, які підписують випускну кваліфікаційну роботу;
графа 12 – підписи осіб згаданих у графі 11;
графа 13 – дата підпису документа.

Рисунок 1.1.– Шаблон із зазначенням граф основного надпису
для текстових документіввипускної кваліфікаційної роботи

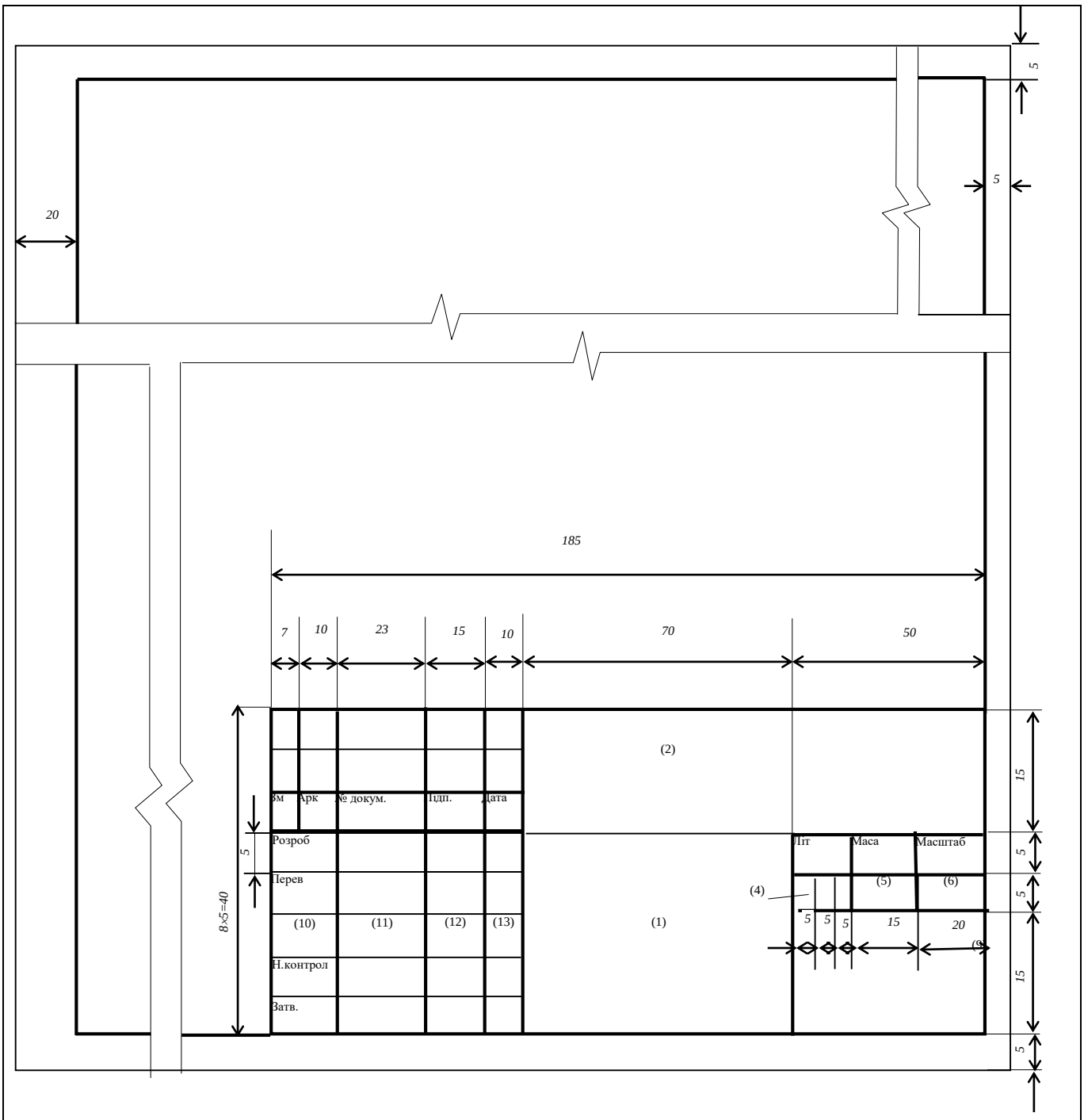

Рисунок 1. Шаблон основного надпису на аркуші формату А4

					ПП– 00004 *(номер теми за наказом)*			
Зм.	Лист	№ докум.	*Підпис*	*Дата*				
Розробив			*Підпис*	*Дата*	*Тема…..*	Літера	Лист	Листів
Перевірив			*Підпис*	*Дата*			*1*	*74*
						ОНМУ, каф ПП, 2021 р.		
Н. контр.			*Підпис*	*Дата*				
Затвердив		*І*	*Підпис*	*Дата*				

Рис. 2. Зразок оформлення основного надпису пояснювальної записки

Додаток 4
(довідковий)

Зразок оформлення заяви про призначення керівника дипломної роботи /проекту

Завідуючій кафедрою ПП ННМГІ ОНМУ
_____
(Прізвище, ініціали)
студента ___ курсу, групи __
Спеціальності 053 «Психологія»
_____
(Прізвище, ім'я, по-батькові студента)

З А Я В А

Прошу призначити науковим керівником випускної кваліфіцаційної роботи викладача кафедри:_____
(Назва кафедри повністю)

_____ _____
(Ст.викл., доцента, професора) *(Прізвище, ім'я, по-батькові наукового*
_____

Тема випускної кваліфіцаційної роботи:

_____
(Зазначити тему)

_____ _____
(Дата)(Підпис слухача)

Погоджено:

_____ _____
(Підпис) *(Наук. ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали викладача)*
_____ _____
(Підпис) *(Наук. ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали завкафедри)*

.

Додаток 5

Зразок оформлення рецензії

НАПРАВЛЕННЯ
НА РЕЦЕНЗІЮ

Рецензенту _____
(прізвище, ініціали)

Шановний(~~а~~) _____
(Ім'я, по-батькові)

Направляємо Вам на рецензію кваліфікаційну роботу студентки каф ПП ОНМУ (*спеціальність 053 «Психологія»*) Нагорської Ольги Андріївни
на тему: *«Пппппппппппппп»*

Додаток: Розрахунково-пояснювальна записка на _____арк.
Графічна частина на ____ арк.

«___» _____ 20___ р.

Відповідальна за ОНП_____ _._____ _____
(Підпис) *(Прізвище, ініціали)*

Р Е Ц Е Н З І Я

1. Актуальність теми, діяльність розробки (наскільки чітко в розробці аргументована актуальність)	*Проблеми, що виникають …….діяльності, є сьогодні достатньо актуальними, особливо, беручи до уваги той факт, що …..*
2. Відповідь проекту завданню за змістом та обсягом	*За змістом та обсягом рецензована дипломна робота повністю відповідає всім вимогам завдання*
3. Приклади розроблення розділів та питань, виконаних на високому науково-теоретичному, організаційному чи практик-ному рівні (відображаються не менше 3 питань, а саме: новизна ідей, методів вико-нання, глибина проробки і використання ЕОМ, економічне обґрунтування та економічний ефект тощо)	*Роботу виконано на високому теоретичному рівні, з використанням переважно аналітичного, конкретно-історично та порівняльно-правового методів (автором наведено чимало доводів на користь…….)*
4. Рівень використання літературних джерел (особливо зазначаються періодичні видання, інформаційні матеріали)	*Літературні джерела з досліджуваної проблематики використано в достатньому обсязі, як свідчить бібліографічний список*
5. Повнота застосування чинних нормативно-правових документів (які стандарти не використані, чи є посилання на	*Кваліфікаційну роботу виконано на основі застосування ……*

старі стандарти, які саме, рівень використаних стандартів)	
6. Якість оформлення пояснювальної записки (грамотність, акуратність, якість брошурування тощо) та графічної частини	*Роботу виконано грамотно та охайно, у повній відповідності до вимог та стандартів, що пред'являються до кваліфікаційних робіт бакалаврів*
7. Недоліки та зауваження щодо виконаної дипломної роботи чи проекту	*До недоліків можна віднести наступні зауваження:* *1) В роботі недостатньо глибоко проведено аналіз …….* 2) *Слід було б також розширити розгляд питань …..*

В И С Н О В К И

Підготовленість студента до самостійної роботи: *ст. Нагорська О. А. підготовлена до самостійної роботи за спеціальністю «Психологія».*

Оцінка роботи (проекту): _____ *«відмінно»*

(Відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

РЕЦЕНЗЕНТ

_____ _____

(Посада, вчений ступінь, звання, прізвище, ініціали) *(Підпис)*

«___» _____ 201__ р.

Додаток 6

Бланк подання Голові Екзаменаційної комісії щодо захисту ВКР

Форма № ОНМУ Н-9.03

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОДАННЯ

ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

ЩОДО ЗАХИСТУ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Направляється студент_____ до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)
за напрямом підготовки _____
спеціальністю_____
(шифр і назва спеціальності)
на тему:_____
(назва теми)
Директор інституту, декан факультету, завідувач відділення _____
(підпис)

Довідка про успішність

_____ за період навчання в інституті, на факультеті, у відділенні
(прізвище та ініціали студента)
_____ з 20____ року до 20___ року повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки, спеціальністю з таким розподілом оцінок за:
національною шкалою: відмінно ____%, добре ____%, задовільно ____%;
шкалою ECTS: A ____%; B ____%; C ____%; D ____%; E ____%.

Секретар факультету _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломного роботи

Студент (ка)_____

Керівник роботи _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
“____”_____20 _____ року

Випускна кваліфікаційна робота розглянута.
Студент (ка)_____
допускається до захисту даної роботи в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
“____”_____20___ року

Додаток 7

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

ВСТУП.....3

РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ.....5

1.1. Назва підрозділу.....

1.2. Назва підрозділу.....

1.3. Назва підрозділу.....

Висновки по розділу 1

РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ.....

2.1. Назва підрозділу.....

2.2. Назва підрозділу.....

2.3. Назва підрозділу.....

Висновки по розділу 2

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....

ДОДАТКИ……

Додаток 8

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання».

Книги:

Один автор

1. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с.
2. Ваш О. М. Етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с.
3. Лазор О. Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2003. 542 с.

Два автори

1. Білоус С. І., Корнійчук В. П. Філософія освіти : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с.
2. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: теоретикометодичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с.
3. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг : конспект лекцій. Київ : Молодь, 2016. 102 с.

Три автори

1. Тарнавська Г. Я., Марценюк Н. С., Герасимова Т. М. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2017. 412 с.
2. Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А.С. Безпека життєдіяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2017. 348 с.

Чотири автори

1. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с.
2. Вища математика : конспект лекцій / Ткачук Т.С. та ін. Київ, 2015. 82 с.

П’ять і більше авторів

1. Операційний менеджмент : підручник / С. М. Поплавська та ін. Київ : ЦУЛ, 2011. 267 с.
2. Охорона праці : навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2017. 264с.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін. ; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ : ЦУЛ, 2017. 428 с.

Автор(и) та редактор(и)/ упорядники

1. Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Марценюка. Київ, 2015. 374 с.
2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с.

Без автора

1. Етнографія : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка; уклад. А. І. Гарапко. Київ : ЦУЛ, 2018. 320 с.
2. Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти : матеріали

Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачево, 4-5 жовт. 2018 р. Мукачево : МДУ, 2018. 226 с.

3. Освіта в Україні: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с.

Багатотомні видання

1. Енциклопедія рослин / редкол.: І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. Т. 8. 812 с.

2. Кучеренко Н. П. Казначейська справа : в 6 т. Київ : Право, 2016. Т. 3 : Контроль у системі Державного казначейства. 432 с.

3. Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів : Право, 2012. Т. 2 : Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П. Бубряка. 476 с.

Автореферати дисертацій

1. Петров О. Г. Музикотерапія : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.

Дисертації

1. Петрук Л. А. Дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Львів, 2004. 140 с.

2. Винниченко О. М. Контроль соціально-економічного розвитку промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 344 с.

Законодавчі та нормативні документи

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с.

2. Конституція України : станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с.

3. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. Голос України. 2016. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.

4. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2018).

Частина видання: книги

1. Петренко М. А. Международное право и роль Конституционного Суда Украины // Максим Петренко: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 60- річчя проф. М. А. Петренко / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.

2. Якса А. П. Економічна політика держави. Двадцять п’ять років з економічним правом : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212.

3. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. Педагогіка : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.

Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)

1. Лалак Н. В. Шляхи підвищення мотивації молодших школярів до навчання // Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2011 рік : збірник тез повідомлень. Київ, 2012. С.202–203.

2. Максименко Д. В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці : збірник тез та доповідей І Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б.В. Київ, 2013. С.331–335.

3. Цехмістров І. І., Перець І.П. Про бюджет. Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.

Частина довідкового видання

1. Павлик І. М. Право інтелектуальної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 683.

2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Основи педагогіки освіти : словник термінів / за ред.: Т. О. Дмитрука, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.

3. Попович Н.І. Початкова освіта // Педагогічна енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.

Частина видання: продовжуваного видання

1. Куцінко Т. О. Адміністративне законодавство України: реалії та перспективи формулювання // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.

2. Безруков С. А., Хмельов А. А. Дослідження циліндричних оболонок. Вісник Запорізького національного університету. Фізикоматематичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.

3. Хорошилова С. А., Малафіїк Л. О., Хмельов А. А. Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212– 218.

Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)

1. Кучеренко О. О. Конституційні права людини і громадянина // Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92.

2. Коваль Л., Коваль П. Переваги дистанційної роботи. Урядовий кур'єр. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.

3. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe2. Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics. 2017. Vol. 18, No 2. P. 109–118.

Електронніресурси

1. Українаочимадітей : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).

2. Хміль А. А. Функції державної служби за законодавством України // Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.

3. Хміль І. О. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2016. № 3. – С. 20–27. – URL:http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr20 15v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).

4. Куцкір Я. С., Махно Б. А., Борислав С. Г. Трансформація науковопедагогічної системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. Наука та інновації. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI:https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

Додаток 9

Рекомендації з розробки презентації
для захисту випускної кваліфікаційної роботи

При ***розробці презентації*** рекомендується дотримуватися наступних правил:

-Основні етапи презентації повинні корелювати зі змістом доповіді здобувача і в кожному окремому випадку можуть мати свої особливості.

-Загальний термін доповіді повинен бути до 10 хв.

-Максимальна кількість слайдів не повинна перевищувати 20-25 шт.

-На першому слайді повинна бути відображена тема випускної роботи, прізвище доповідача та наукового керівника, рік захисту.

-На другому слайді викладається обґрунтування вибору теми кваліфікаційної роботи та необхідності її виконання.

-На наступному слайді визначається головна мета роботи (додатково можливо викласти основні завдання дослідження та шляхи їх вирішення).

-На наступних слайдах відображаються основні етапи та найважливіші результати кваліфікаційної роботи.

-На останніх одному-двох слайдах відображаються загальні висновки, основні результати та рекомендації до впровадження результатів випускної роботи.

Основні етапи створення презентації:

1. Запустіть POWERPOINT і у вікні, що з’явиться, наберіть один із варіантів створення презентації.

2. Виберіть стиль оформлення презентації.

3. Наповніть кожен слайд необхідною інформацією.

4. Настройте анімаційні ефекти кожного візуального об’єкта та процедури зміни слайдів.

5. Збережіть створену презентацію. Назва файлу презентації – прізвище студента магістратури.

Рекомендації до створення презентації. Створення презентації залежить від особливостей доповідача та аудиторії, перед якою планується робити доповідь. Але бажано при її створенні враховувати наступні рекомендації:

-використовуйте стандартні шаблони презентації, бо вони вже пророблені дизайнером;

-обирайте необхідний стиль розмітки і рідше користуйтесь розміткою «Пустий слайд»;

-притримуйтесь того, що вільна, «невикористана» площа наочної поверхні, може складати до 30%; використана – не більше 70%;

-обережно змінюйте фон і кольорові співвідношення тексту та фону;

-використовуйте короткі текстові описи; якомога більше використовуйте схеми, таблиці, діаграми, малюнки;

-не застосовуйте багато об'єктів анімації;

-обережно використовуйте ефекти «виповзання» та «поява тексту по літерах» – вони суттєво сповільнять вашу презентацію;

-обережно використовуйте анімаційні ефекти для «останніх» об'єктів, інакше вони почнуть пересікати попередні та мерехтіти в очах;

-дотримуйтесь єдиного стилю розміщення об’єктів;

-виберіть певні (однакові) ефекти для однакових за суттю об’єктів.

Основні рекомендації до відображення тексту:

-лаконічний текст сприймається краще, ніж текст, перевантажений додатковими елементами;

-в горизонтальній колонці бажано використовувати не більше 40-50 знаків, в тексті з більш довгими рядками важче шукати початок наступного рядка;

-шрифт, що найкраще читається, - 16-20 розміру, через два інтервали, не використовуйте шрифтів менше 10 пунктів;

-корисно зберігати спадкоємність шрифтів і не використовувати більше трьох накреслень;

-виділення (напівжирний, курсив, ущільнений шрифт) треба використовувати обережно. Надлишок виділених фрагментів може виглядати нав'язливо;

-корисно використовувати короткі абзаци, які містять перевагу над довгими, не розбитими на абзаци текстами;

-текст із обрамленням привертає більш пильну увагу, ніж без нього.

Рекомендації до створення таблиць для презентації:

-частіше застосовуйте лінії товщиною в 0,5 або 1 пункт, не використовуйте ліній товщиною більше 3-4 пунктів;

-не використовуйте більше 3-х стилів ліній у вашій таблиці;

-необхідно уникати оформлення таблиці подвійними лініями;

-застосовуйте центровані абзаци в заголовках таблиці;

-не використовуйте більше двох варіантів заливки осередку таблиці;

-уникайте заливки осередків таблиці сірим кольором (інтенсивність понад 30).

Забезпечте зазор між текстом таблиці та її границею не менше 3 пунктів, а краще 6 або 9 пунктів;

-формуйте таблицю так, щоб був виділений тільки один рядок (колонка) з найважливішим результатом.

Рекомендації до створення діаграм:

-не зловживайте ефектами, це зменшує наочність вашої діаграми;

-використовуйте різноманітні варіанти штриховки;

-виділяйте червоним кольором найважливіший графік;

-використовуйте контрастні кольори, різноманітні штрихи для різних графіків;

-не використовуйте велику кількість графіків на одній діаграмі.

При ***виборі кольорів*** пам'ятайте, що по мірі комфортності / дискомфортності колірні поєднання розташовуються у наступному порядку (за убуванням):

-зона комфортності: синій на білому, чорний на жовтому, зелений на білому, чорний на білому, жовтий на чорному, білий на чорному, зелений на червоному, червоний на жовтому;

-нейтральне сприймання: білий на синьому, червоний на білому, синій на жовтому, оранжевий на чорному, жовтий на синьому, оранжевий на білому, білий на зеленому;

-зона дискомфортності (не рекомендується використовувати): червоний на зеленому, коричневий на білому, білий на коричневому, коричневий на жовтому, жовтий на коричневому, білий на червоному, жовтий на червоному.